

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1989:2

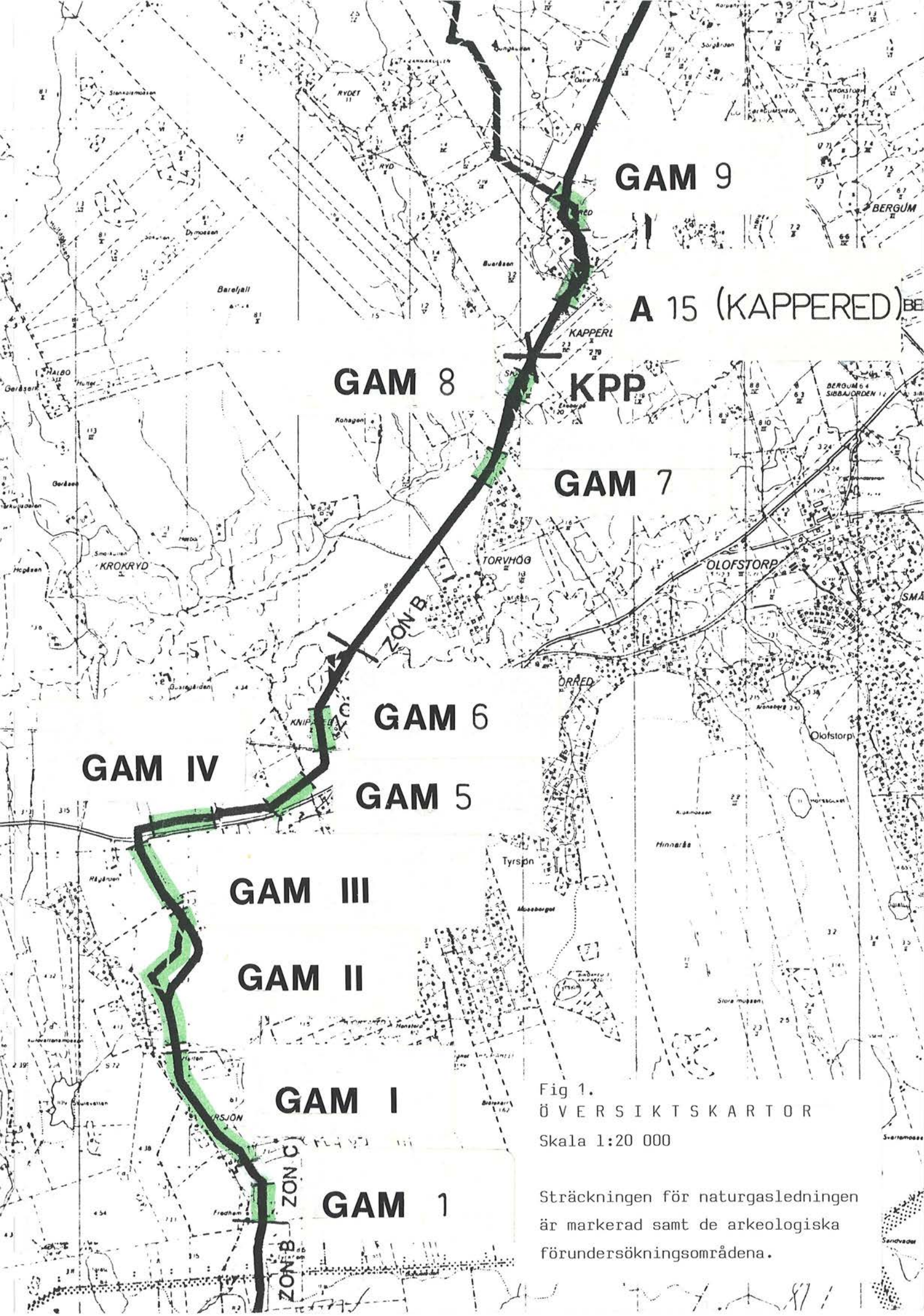
RAPPORT ÖVER KOMPLETTERANDE ARKEOLOGISK UTREDNING
SAMT FÖRUNDERSÖKNINGAR FÖR VÄSTGAS II
ANGERED OCH BERGUM
GÖTEBORGS KOMMUN
1989-90

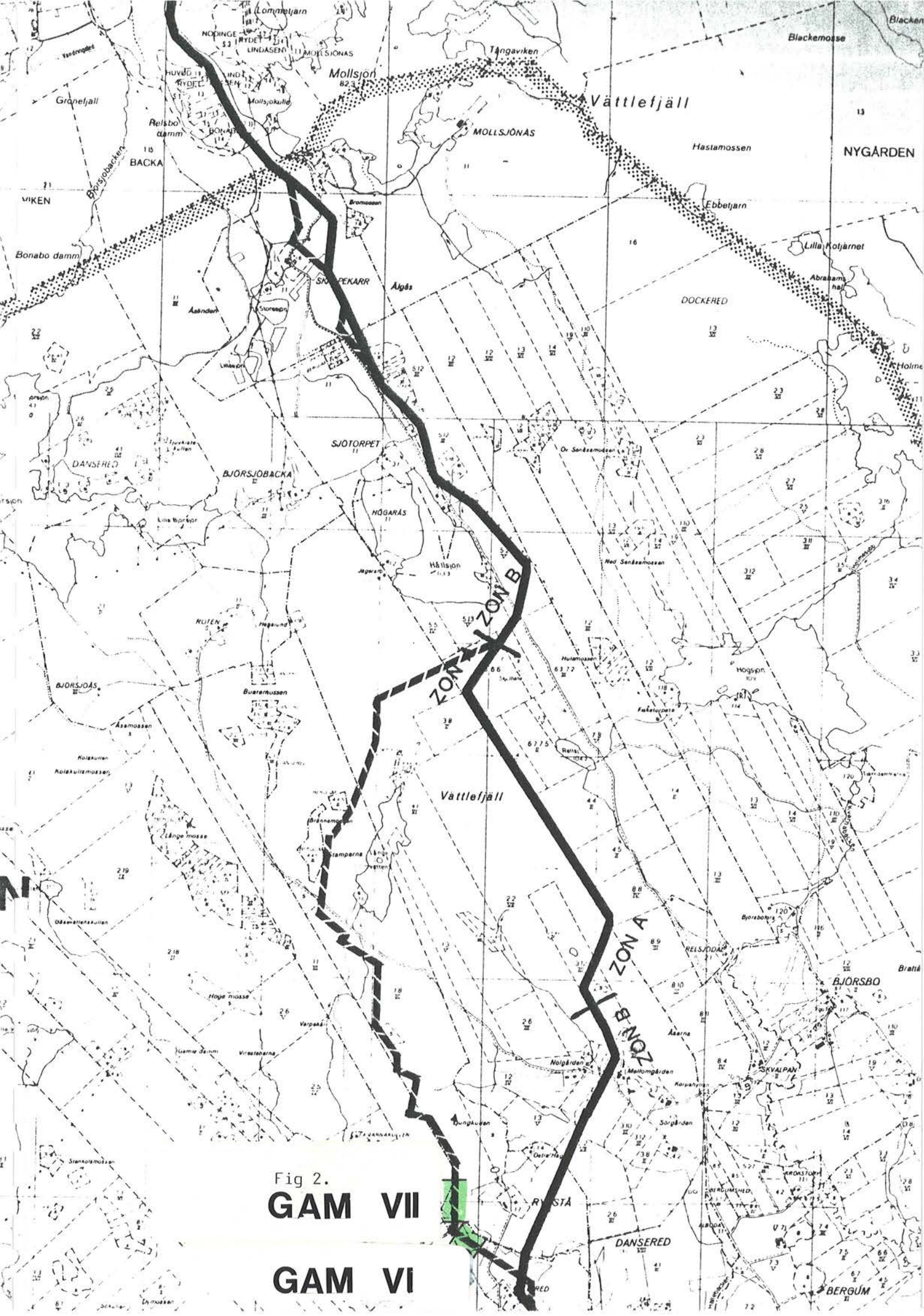

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	SID	3
INLEDNING	"	3
UNDERSÖKNINGSMETOD	"	6
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	"	6
FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDEN	"	9
FYNDTABELL	"	41

SAMMANFATTNING

Under arbetsnamnet Västgas II planerades en naturgasledning genom Angered och Bergum socknar i NÖ delen av Göteborgs kommun. Med anledning därav gjorde Göteborgs arkeologiska museum förundersökningar längs ledningssträckan under åren 1989-90. Förundersökningarna hade föregåtts av fältinventering. 13 områden förundersöktes från Partillegränsen i söder till Vättlefjäll i norr. Vid 6 st av dessa områden påträffades fornlämnningar. Det var huvudsakligen bebyggelserester i form av stolphål, väggrännor, härdar och kulturlager. Förhistoriska föremål var ovanliga, mest påträffades fynd från historisk tid såsom rödgodskeramik, porslin, glas och tegel. De sistnämnda fynden låg i matjordsskiktet. Vid en av de sex fornlämningsplatserna påträffades ovanligt många fynd och konstruktioner från förhistorisk tid. Området hade beteckningen GAM 7 och utgjorde ett åkerimpediment på norra sidan av Lärjedalen. Här fanns kulturlager med härdar och stolphål samt fynd i form av flinta, brända ben och keramik. Några stenkonstruktioner i anslutning till området kan vara gravar. Om naturgasledningen byggs i den planerade sträckningen måste först de påträffade fornlämningsplatserna slutundersökas. Dessa områden har följande beteckning i rapporten:

GAM I
 GAM III
 GAM 6
 GAM 7 A-C
 A 15
 GAM 9

INLEDNING

Denna rapport behandlar dels den kompletterande arkeologiska utredning som gjorts i april och maj -89, dels förundersökningar som utförts år 1990. Rapporten är en fortsättning på det utredningsarbete som presenterades i en rapport daterad 1988-06-01 och som då benämndes byrå- och fältinventering och är en följd av de många sträckningsändringar som gjorts. Den i den arkeologiska utredningen granskade sträckan är den som presenterats för museet på kartor i 1:10 000. Den södra delen av sträckan från Partillegränsen i söder upp till Björsjöåsvägen i Vättlefjäll framgick av en karta som museet fick 1989-04-21. I slutet av maj 1989 erhöll museet en karta med sträckan från Björsjöåsvägen i söder upp till strax söder om Hållsjön där den nya sträckan ansluter till 1988 års sträcka.

Föreliggande rapport redogör för utredningsläget såsom det förelåg i vecka 23 1989. De förundersökningar som beställdes av SwedeGas under åren 1989-90 har utförts och redovisas i denna rapport jämte de slutundersökningar som

anses erforderliga. Beräknad kostnad för erforderliga slutundersökningar redovisas i separat skrivelse.

Arkeologisk utredning

Den nya sträcka som presenterades våren -89 innebar att område GAM 1 kvarstår medan områdena GAM 2-4 utgår. I stället tillkommer områdena GAM I - IV. Se karta fig 1. (Observera att det dels används arabiska, dels romerska siffror på förundersökningsområdena.)

Den nya sträckan från Gullered och upp till söder om Hållsjön som presenterades i slutet av maj 1989 har inventerats. Två nya förundersökningsområden GAM VI och GAM VII har därigenom tillkommit. (Se karta fig 2)

Skogsområdet upp till vägen mot Björsjöås torde inte vara känsligt ur fornlämnings synpunkt. Däremot finns strax öster om vägen till Björsjöås en hålväg som går ungefär parallellt med nuvarande väg. Gasledningen är nu stakad genom ett parti där hålvägen inte är så tydlig. Någon förundersökning anses inte erforderlig. Däremot bör museet beredas tillfälle att vara med vid schaktningen (schaktkontroll) för att se till att markingreppen minimeras. Platsen har markerats på karta fig 3.

På ett ställe går ledningen nära en platå med en nybyggd jaktstuga. Platån har tidigare varit odlad. I anslutning till den finns åtminstone 3 större odlingsrösen. Området anses dock inte bli berört av ledningen. Varken flyttning av ledningen eller förundersökning anses behövas. Odlingsrösen har ungefärligt markerats på karta fig 3.

Förundersökningar

De områden som förundersökts under åren 1989- 90 och som redovisas i denna rapport är:

GAM	1
GAM	I
GAM	II
GAM	III
GAM	IV
GAM	5
GAM	6
GAM	7
GAM	8
A 15	Kappered
GAM	9 (=A16)
GAM	VI (förundersökning 1990)
GAM	VII (förundersökning 1990)

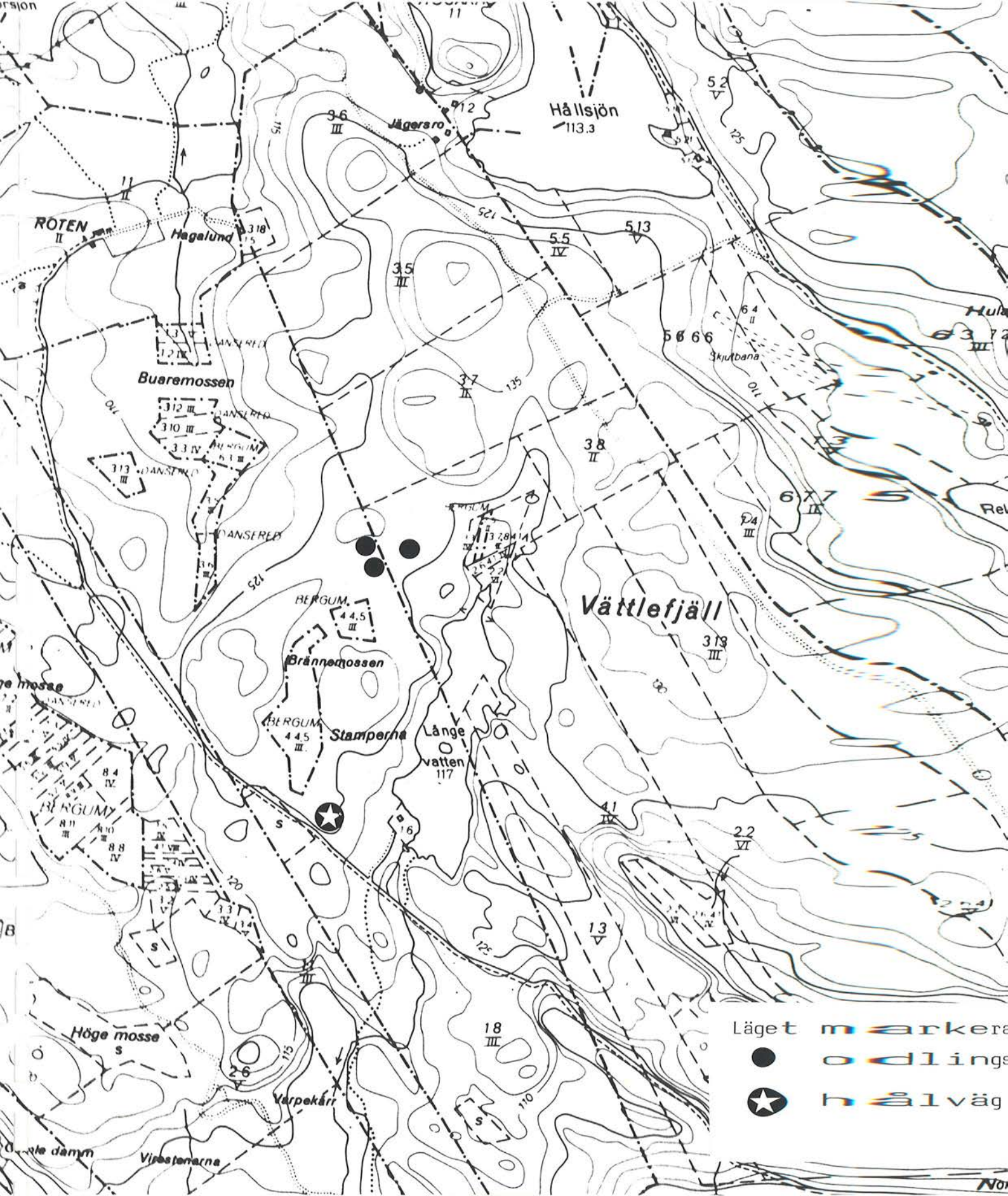

Fig 3. Hålväg och odlingsrösen på sträckan mellan Björsjöåsvägen och Hållsjön. Skala 1: 10 000.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Samtliga områden, utom GAM II, undersöktes med maskin (traktorgrävare), som tog av matjorden i de schakt eller ytor som grävdes. Därvid användes en planskopa med bredden 1,45 m. När en fornlämning påträffats har förundersökningen inriktats på att i första hand avgränsa den sträcka längs ledningen där slutundersökning erfordras. Någon genomgrävning av konstruktioner och mörkfärgningar har bara gjorts då osäkerhet har rått huruvida ett område hyser fornlämning. GAM II är beläget i skogsmark varför förundersökningen här fick göras med provgropar som grävdes för hand. Dessa grävdes 50 x 50 cm och så djupa att man kom ner ett stycke i alven för att få reda på lagerföljden. Vid upptagning av schakt och provgropar registrerades fynd, konstruktioner och kulturlager. Fynden insamlades och förvaras på arkeologiska museet i Göteborg. Där så var möjligt gjordes även ytplockning. I de schakt som grävts har allt fyndmaterial, även det som låg i matjorden, tillvaratagits. Undersökning av GAM 7 har även gällt förundersökningar av två alternativa sträckningar utöver den som ingick i det ursprungliga uppdraget.

Arkeologikonsult AB har utfört fosfatkartering av två områden A 15 och GAM 9. Hans Lundmark och Stefan Berg från Arkeologikonsult deltog vid förundersökningen av A 15.

På kartorna över respektive områden redovisas dels grävningssamfattning och läget för gropar och schakt, dels de ytor där slutundersökning erfordras.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Grävningstid: 26 april - 19 maj 1989 och
27 - 28 juni 1990

Antal arkeolog-
timmar i fält: 436

Antal grov-
arbetstimmar i
fält: 116

Maskintid: 105 timmar

Undersökt yta: Ca 1250 kvm

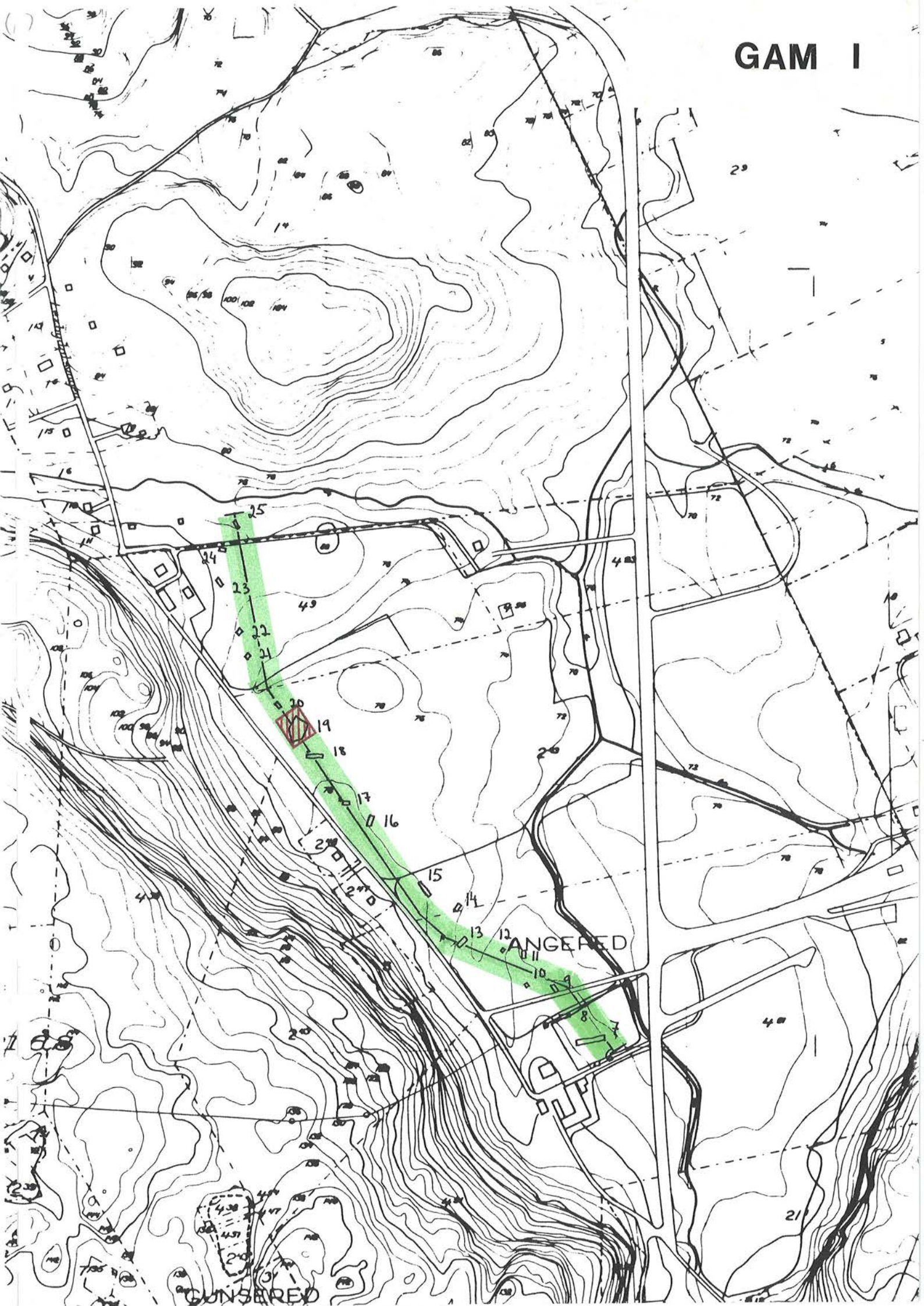
Undersökningspersonal:
antikvarie Johan Wigforss, platsledare Ulf Ragnesten,
amanuens Leif Nilsson, praktikanterna Agneta Gustafsson
och Åsa Gustafsson, grovarbetare Karl-Erik Jansson samt
maskinförare.

GAM 1

ANGERE

~~GUNSERED~~

GAM I

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDEN

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM 1

Beskrivning

Området utgörs av åkermark i en bred dalgång. Det ligger strax N om den plats där dalgången smalnar av i ett trångt pass. Alldeles V om området är en ravin och ytterligare V därom en modern väg. Det undersökta området hade en längd av 120 m i gasledningssträckan. Höjden över havet är 66-70 m.

Vid fältinventeringen våren 1989 påträffades alldeles Ö om fastigheten Lyckhem ett område med tydliga husgrunder, fägata etc. På 1890-97 års ekonomiska karta finns på platsen angivet såväl backstuga som torp. Området ligger så till att det inte berörs av gasledningen.

Undersökning

Akern var inte plöjd varför området inte kunde ytplockas. Schakt 1-5 grävdes här. De visade att området hade ett ca 40 cm tjockt matjordslager och därunder lera. I schakt 1 fanns några stenar, 10-20 cm stora, i den Ö delen. Men dessa stenar liksom det i matjordslagret spridda fyndmaterialet av enstaka sentida glasbitar och keramik, tolkas inte såsom rest av bosättning på platsen.

Fynd och datering

Inga fynd tillvaratogs.

Slutundersökning

Någon slutundersökning krävs inte på området.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Angered

Ägobeteckning: Tyrsjön 8:1

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM I

Beskrivning

Området är knappt 600 m långt i gasledningssträckningen och utgörs av åkermark som sluttar svagt mot öster. Det begränsas i väster av en gammal väg. Väster om vägen vidtar ett bergsparti med en kraftig bergskant. Området är beläget 64-68 meter över havet.

Indikationer i form av flintfynd och en nitbricka av järn gjordes här vid fältinventeringen 1989.

Undersökning

Över området grävdes sammanlagt 19 schakt (schakt 6-25, se karta). I schakt 19 som kom att omfatta en avschaktad yta på drygt 200 kvm påträffades bebyggelserester i form av stolphål och spår av en väggränna samt en hård. Matjordslagret var 30-40 cm i vars botten det fanns en hel del kol, troligen efter ett sönderplöjt svagt kultur-lager. Under matjordslagret fanns lera.

Fynd och datering

Slagen flinta i form av 2 avslag och 1 avslag med retusch, en osäker knacksten. Kolbitar samt ett bränt och delvis kolnat trästycke tillvaratogs. Datering möjligen järnålder eller historisk tid.

Slutundersökning

Ett område ca 30 x 25 m bör slutundersökas med avseende på bebyggelserester som tas fram med maskin. Se röd skraffering på kartan.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Angered

Ägobeteckning: Tyrsjön 5:1, 6:1, 7:1 (Slutundersökning endast Tyrsjön 6:1)

GAM II

FÖRUNDERSKNINGSSOMRÅDE GAM II

Beskrivning

Platå och svagt sluttande sidor av bergshöjd med mellanliggande raviner. Området har troligen varit odlat av odlingsrösen och terrasser att döma. Troligen har även grus tagits ur marken på några platser. I N delen av området går en stig eller mindre väg i riktning SV-NO. Nivån över havet växlade och var 58-80 m.

Undersökning

Detta var det enda område längs naturgasledningen i Angered och Bergum socknar som uteslutande förundersöktes med handgrävda provgropar. Det gjordes p g a att man inte kom åt att gräva med traktorgrävare. 30 st provgropar 0,5x0,5 m stora grävdes längs den knappt 700 m långa sträckan. Stora delar av sträckan var ravinbranter som inte krävde någon undersökning. Lagerföljden i provgroparna var genomgående ett tunt torvlager (5-10 cm) följt av ett tunt humuslager (5-10 cm). Därunder följde lera. Provgroparnas placering och numrering framgår av kartan.

Fynd och datering

Inga fynd hittades på området.

Slutundersökning

Någon slutundersökning är inte befogad på GAM II.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Angered

Ägobeteckning: Tyrsjön 2:1

GAM III

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM III

Beskrivning

Den undersökta sträckan på GAM III utgörs av åkermark. I S har marken ett krön. Från detta krön sluttar åkern dels åt S, dels åt N. I V går en äldre väg och i Ö en större asfalterad väg. Strax intill den äldre vägen sågs terrasser samt ett gammalt vattenhål. Dessa terrasser utgör troligen rester av någon bebyggelse från historisk tid. Kanterna på terrasserna har delvis blivit skadade. En glasflaska som hittades vid terrasserna hade året 1846 ingjutet i botten. Platsen bör kontrolleras på karta över Rågården från 1815. Området är beläget 54-64 meter över havet.

Undersökning

12 schakt upptogs på förundersökningsområdet (schakt 26-37, se karta). I schakt 28 fanns en oregelbunden och en linjär mörkfärgning, den sistnämnda ca 30 cm bred med okänd längd. I schakt 29 fanns likaså flera anläggningar. Där var bl a en oval stenpackning i schaktets mittdel och en långsträckt stensträng i schaktets SO del. Bland fynden fanns 5 bitar förhistorisk keramik (12,5 gram). Även i schakt 30 framträdde flera anläggningar som kan var rester av en forntida bebyggelse. I SO delen av schaktet fanns 5 st cirkelformiga mörkfärgningar, ca 20 cm i diam. Flera oregelbundna mörkfärgningar framträdde likaså, samt två stenpackningar, i mitten V delen av och schaktet. En av stenpackningarna innehöll kol. Bland fynden fanns en bit förhistorisk keramik (2 gram). Även schakt 31 innehöll rester av bebyggelse. Under 30 cm matjord fanns ett kulturlager i V delen av schaktet. Det var ca 10 cm djupt. Under kulturlagret fanns oregelbundna mörkfärgningar.

Fynd och datering

Fynden på GAM III bestod av förhistorisk keramik, tegel, rödgods, järn och slagen flinta. Fynden var således blandade och från olika tidsperioder. Förhistorisk tid och nyare tid bör finnas representerade på platsen. Det förefaller mest sannolikt att de kvarvarande bebyggelse-resterna tillhör den förhistoriska tiden.

Slutundersökning

En sträcka på ca 80 meter bör slutundersökas med avseende på förhistoriska bebyggelserester, som grävs sedan området avbanats med maskin. Området har skrafferats på kartan i skala 1:4000.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Angered

Ägobeteckning: Tyrsjön 2:1, Angered 70:1 (Slutundersökning kommer att beröra båda ägorna.)

GAM IV

ANGERED

241753

KNIPARED

12

BINGARED

Gråbovågen

BE011

GÅRDEN

FÖRUNTERSÖKNINGSOMRÅDE GAM IV

Beskrivning

Undersökningsområdet var beläget på en stor platå, i S begränsat av Gråbovägen, i de andra väderstrecken av bäckraviner. Området utgjorde åkermark. Ytan var inte plöjd vid undersökningstillfället. Höjden över havet var 52-54 meter.

Undersökning

På området upptogs schakten 38-50 (se karta). Matjordens tjocklek växlade mellan 15-25 cm. Inga konstruktioner iaktogs i den underliggande leran.

Fynd och datering

Förutom några bitar övrig flinta hittades främst sentida fynd i schakten. Fynden framkom i matjorden och har sannolikt plöjts omkring. Det var rödgods, fajans, stengods, glas, järn och tegel. Fynden bör huvudsakligen tillhöra nyare tid.

Slutundersökning

Någon slutundersökning behöver inte företas på GAM IV.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Angered

Ägobeteckning: Angered 70:1.

GAM 5

ANGERED

KNIPARED

BINGARED

Gråhovagen

BE011

GARDEN

FÖRUNDERSÖKNINGSOMRÅDE GAM 5

Beskrivning

En sträcka på omkring 180 m i åkermark utgjorde förundersökningsområdet. Området sluttade svagt nedåt åt NO. Marken var inte plöjd vid undersökningstillfället, ändå iaktogs enstaka flintor i markytan. Höjden över havet är ca 54 meter.

Undersökning

9 st schakt grävdes på området (51-59 enl kartan). Dessa visade att matjordslagret endast var 10-15 cm tjockt. Därunder fanns lera. Inga konstruktioner påträffades i schakten.

Fynd och datering

Fynden utgjordes endast av ett flintavslag i schakt 52. Det ger inget stöd för någon datering.

Slutundersökning

Någon slutundersökning krävs inte på GAM 5.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Bergum

Ägoförteckning: Bingared 3:1.

GAM 6

FÖRUNDERSKNINGSSOMRÅDE GAM 6

Beskrivning

Undersökningsområdet var beläget i ett åkerparti V om gården Knipared 1:2. Åkerpartiet var inte slätt utan böljande med åsar och sänkor. Marken var inte plöjd vid undersökningstillfället. Strax S om området löpte en cykelväg, anlagd på den gamla järnvägsvallen. I Ö låg gården och i N begränsades området av en ravin. I V fortsatte åkerpartiet. Området ligger ca 52 meter över havet.

Undersökning

Schakt 60-69 upptogs på området (se karta). De visade att matjordens tjocklek växlade mellan 10 och 20 cm. Därunder fanns lera. I schakt 60-62 avtecknade sig flera kolblandade mörkfärgningar i leran. I schakt 60 fanns en ca 2 m lång mörkfärgning med kolinslag, belägen i schaktets mellersta del. Längre österut fanns ytterligare en mindre kolfläck. En stensatt grop, som kan vara ett stolphål, fanns ytterligare en bit åt Ö. Vid en utvidgning av schaktet åt S hittades 2 st runda anläggningar, 20-25 cm i diam samt en kolblandad färgning, 30x20 cm. Schaktets V del utvidgades åt N. Här fanns en 80 cm bred mörkfärgning i leran. Den fortsatte in i profilkanten. I detta schakt fanns också ett stolphål med bevarade trärester. I schakt 61 framkom likaså en mindre mörkfärgning med kolinslag. I schakt 62 noterades 4 st anläggningar, varibland en med stensatt mörkfärgning. I detta schakt fanns ett likadant stolphål med bevarade trärester som i schakt 60. I de övriga schakten på undersökningsområdet iaktogs inga anläggningar.

Fynd och datering

Mycket få fynd hittades på GAM 6. Av flinta hittades ett avslag i schakt 60. Dessutom hittades i schakt 66 en kritpipa.

Slutundersökning

Det som kommit fram vid förundersökningen tolkas som bebyggelserester som inte är helt sentida. En slutundersökning bör inriktas på att undersöka dessa sedan en sträcka på ca 55 meter avbanats med maskin.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp. Karta för Göteborgs kommun nr 5089.

Socken: Bergum

Ägobeteckning: Knipared 1:2

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM 7 A-C

Beskrivning

Naturgasledningens mittlinje var utstakad alldeles Ö om ett stort åkerimpediment på ägorna till gården Torvhög. Detta område utgjorde förundersökningsområde GAM 7. Åt Ö begränsades området av en grusväg. Åt N och S fortsatte stora åkerområden. Sedan detta område undersökts lades även schakt uppe på åkerimpedimentet för att undersöka alternativa sträckor. Där fanns en sluttande åker och ett område N därom som var beväxt med gles lövskog, 7 B. Sedan detta område undersökts grävdes schakt och provgropar V om åkerimpedimentet. Där bestod terrängen av delvis åkermark och delvis tät lövskog, 7 C. V om detta område fanns en ravin.

4 st anläggningar som utgjorde misstänkta fornlämningar fanns synliga på det stora åkerimpedimentet redan före undersökningen. Det var först och främst några klumpstenar som kan ha utgjort en domarring. Den låg högt upp på impedimentets SO del. Dessutom fanns en något osäker skålgropsförekomst på impedimentets S sida. Där var eventuellt 3-4 skålgropar gjorda i berget. På impedimentets NV krön låg två stensamlingar som kan vara stensättningar. De är påbyggda med odlingssten och har använts som skyttevärn. Åkerimpedimentet är beläget mellan 60-62 meter över havet.

Undersökning

Område 7 A:

Ö om impedimentet upptogs schakten 70-76 samt 99-100 (se karta). I samtliga schakt från S till N fanns ett ca 15 cm tjockt kulturlager. Kulturlagret innehöll bl a bränd lera och skärvsten. Lagret tunnades ut och upphörde mot S i schakt 72 liksom mot N i schakt 100. Det enda schakt på den 160 m långa sträckan som saknade kulturlager var schakt 73. Mörkfärgningar sågs i de olika schakten men kulturlagret genomgrävdes ej. I schakt 74 eller 75 fanns en hård, ca 1,5 m i diam. I schakt 99, där kulturlagret började tunna ut, fanns 3 st stolphålsliknande anläggningar, 20-25 cm i diam.

Område 7 B:

Uppe på impedimentet grävdes schakt 87-92. Alla schakt utom 89 och 92 saknade anläggningar. I de två sistnämnda fanns en gles stenpackning. Det är sannolikt fråga om en boplotsrest men det kan inte uteslutas att det är en grav. Kolfläckar fanns i stenpackningen i schakt 92.

Område 7 C:

V om impedimentet grävdes schakten 93-98 och provgroparna 31-37. i schakten 93-94 och 98 fanns anläggningar. I de två förstnämnda schakten fanns 5 st runda färgningar, mellan 15 och 40 cm stora. De utgör sannolikt stolphål från forntida husbyggnation. Beträffande anläggningarna i schakt 98 utgjorde dessa 2-3 st mörkfärgningar av odefinierbar form.

Fynd och datering

Ö om impedimentet fanns enstaka flintavslag i schakt 71 och 76. I schakt 99 och 100 fanns brända ben. I schakt 89 och 92 uppe på impedimentet fanns relativt rikligt med förhistorisk keramik (26 gram), samt brända ben och lerklining. Inga fynd fanns i schakten V om impedimentet. Däremot fanns förhistorisk keramik (2 gram) i provgroparna 32 och 34.

Beträffande dateringen av fynden kan man med säkerhet endast säga att de härrör från förhistorisk tid, förutom det sentida fyndet av fajans. Bebyggelseresterna torde härröra från en brons-eller järnåldersbosättning.

Slutundersökning

Samtliga förundersökta sträckor 7 A-C kräver slutundersökning. Område 7 A kräver den mest omfattande då den sträcka som behöver slutundersökas är ca 160 meter lång. Område 7 C som kräver slutundersökning är ca 1200 kvm. Område 7 C är ca 1400 kvm stort. Samtliga tre områden tolkas som delar av ett samlat komplex bestående av en boplatz och eventuella gravar.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 2g Olofstorp, 7B 3g Bergum. Karta för Göteborgs kommun nr 5180.

Ägobeteckning: Torvhög 2:2, 8:1, Högen 1:4 (området Ö om åkerimpedimentet berör Torvhög 8:1 och Högen 1:4. Området uppe på impedimentet och V därom berör Torvhög 2:2).

GAM 8

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM 8

Beskrivning

Åkermark som svagt sluttade nedåt mot N. Åkermarken begränsades i S och V av en liten grusväg. Marken var inte plöjd vid undersökningstillfället. Området är beläget ca 60 meter över havet.

Undersökning

Schakten 102-106 upptogs på området (se karta). Under ca 20 cm tjock matjord fanns lera. Detta var genomgående för alla schakten. Inga konstruktioner påträffades, förutom en modern träpåle i schakt 106.

Fynd och datering

5 bitar järn och en porslinsbit hittades i schakten. De utgör sannolikt kraftigt kringplöjda fynd från modern tid.

Slutundersökning

Ingen slutundersökning krävs på detta förundersökningsområde.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 3g Bergum. Karta för Göteborgs kommun nr 5180.

Socken: Bergum

Ägobeteckning: Skår 7:1.

A 15 KAPPERED

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE A:15, KAPPERED

Beskrivning

Kappered är en by med gårdarna placerade längs en väg på en smal åsrygg. Från S ansluter ytterligare en väg som bildar en korsning mitt i byn. N, S och Ö om byn finns öppen åkermark, V om den är ett skogklätt bergsområde. Ledningssträckan för naturgasen löper fram tvärs igenom byn från S mot N. Sträckan berör områden mellan 60 och 68 meter över havet.

Undersökningen

Längs ledningssträckan genom Kappered grävdes schakten 77-86. Schakten lades i huvudsak i anslutning till höga fosfatvärden. Fosfatproverna har tagits av Arkeologikonsult AB på uppdrag av SwedeGas AB. (Se Arkeologikonsult AB Rapport 8927.R1. Karta 7.) I schakt 79 hittades en stenpackning med ca 20 cm stora stenar. Inslag av träkol fanns i packningen: I Schakt 80 fanns en mindre mörkfärgning, 20x20 cm stor. En mörkfärgning fanns även i schakt 81. Stenpackningen som fanns i schaktet 79 syntes även i schaktet 81. Däremot fanns den inte i schakt 80.

Fynd och datering

Bortsett från fynd vid ytplockning hittades ett flintavslag i schakt 82. I samtliga schakt på området utom i 80 och 81 hittades i matjorden en hel del fynd från historisk eller nyare tid. Det var rödgods, järn, glas, tegel, slagg m m. Fynden kan knappast noggrannare dateras än vad som just nämnts.

Slutundersökning

En sträcka på ca 30 meter bör undersökas med avseende på bebyggelserester som troligen tillhört byns äldre bebyggelseskede. Slutundersökningen görs sedan ett område kring stenpackningen avschaktats.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7b 3g Bergum. Karta för Göteborgs kommun nr 5180.

Socken: Bergum

Ägobeteckning: Kappered 1:4, 3:2, 3:3, 4:1 (slutundersökningen berör endast Kappered 3:2).

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM 9

Beskrivning

Området utgörs av åkermark på väst- och sydvästsluttningen av en höjd. Den S delen av sträckan sluttar relativt brant åt V. Den N delen av sträckan sluttar svagt nedåt mot N. SV om området löper en sänka. Åt N breder åkermarken ut sig. Marken var inte plöjd vid undersökningstillfället. Höjden över havet växlade mellan 70 och 72 meter.

Undersökningen

Schakten 107-126 grävdes på området, som motsvarar en sträcka på ca 225 m längs naturgasledningen. Schakten lades i första hand i anslutning till förhöjda fosfatvärden (se Arkeologikonsult AB. Rapport 8927.R1, karta 6).

I schakt 121 fanns möjligen ett litet stolphål. Det utgjorde en mörkfärgning med kol i leran. Anläggningen genomgrävdes och var 10 cm i diam och 15 cm djup.

I schakten 123 och 125 sågs vad som kan vara bebyggelse-rester. I det förstnämnda schaktet fanns en rektangulär, mindre mörkfärgning med kolinslag. Sannolikt fanns här även resterna av ett kulturlager, då marken föreföll närmast svart mot den överliggande matjorden. Kulturlagret framträdde även i schakt 125, där det bredde ut sig från V schaktkanten och ca 4 m österut där det tunnades ut till endast några centimeters tjocklek. I samma schakt fanns dessutom en mindre mörkfärgning (50x40 cm) i den Ö delen. Det område som innehåller anläggningar och kulturlager ligger helt utanför det fosfatkarterade området.

Fynd och datering

Av flinta hittades i schakt 114 ett avslag och i schakt 115 ett övrigt redskap. Dessutom hittades enstaka flintor vid ytplockning. Flinta har säkert plöjts omkring i stor omfattning under årens lopp och kan därför inte ligga till grund för någon lokalisering av förhistorisk verksamhet just här. Av fynd från förhistorisk och/eller nyare tid som hittades i schakten kan nämnas rödgods, järn. tegel, kritpipa och fajans.

Slutundersökning

Ett område på ca 65 meters längd med bebyggelserester behöver slutundersökas. Undersökningen bör inriktas på att ta fram bebyggelsespår sedan matjorden över området har avbanats.

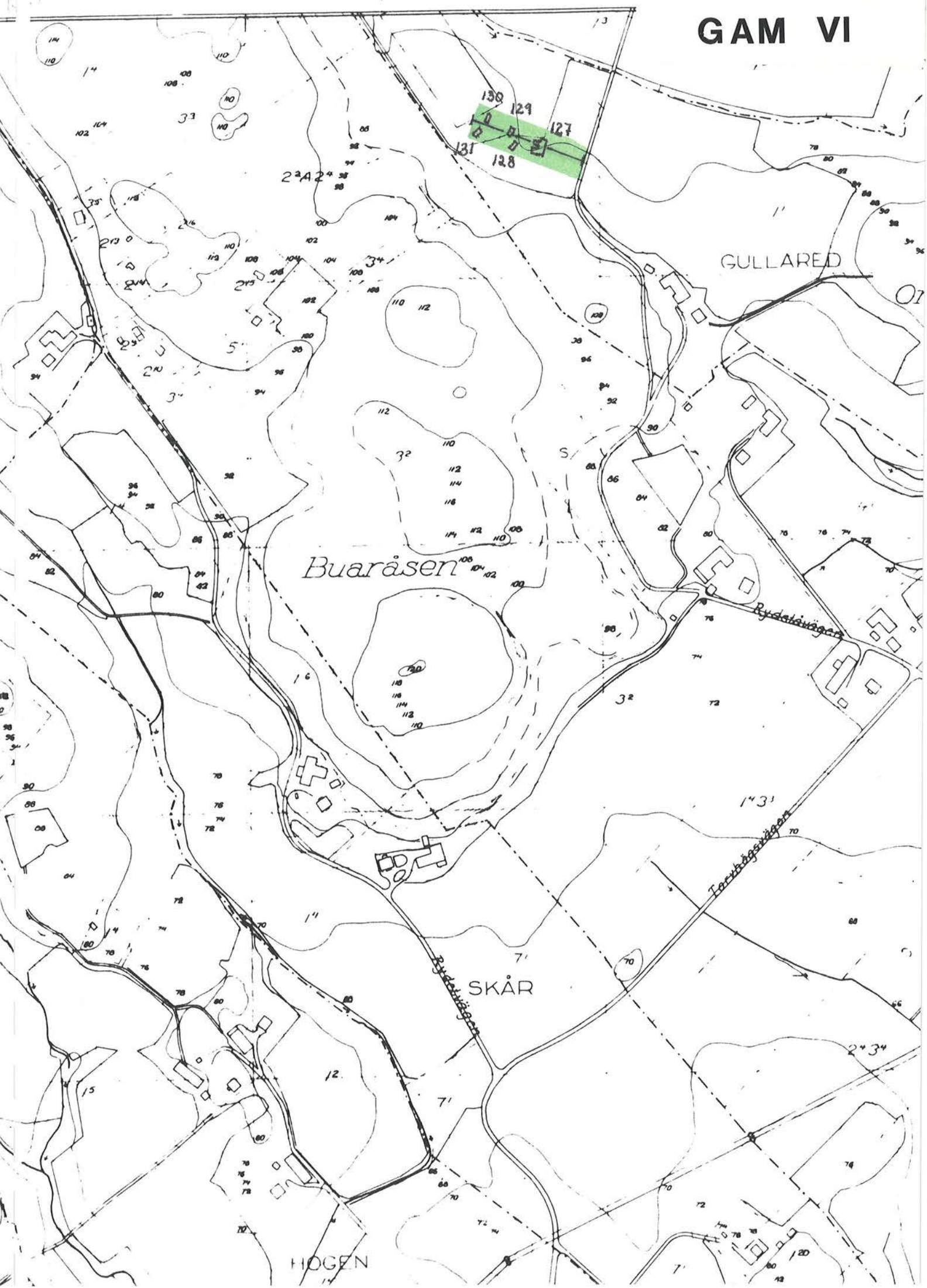
Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 3g Bergum. Karta för Göteborgs kommun nr 5180.

Socken: Bergum

Ägobeteckning: Gullered 1:1.

GAM VI

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM VI

Beskrivning

Det förundersökta området utgjordes av en gräsbevuxen östsluttning. Marken betades av hästar. I den delvis branta sluttningen syntes berg i dagen. I NV gränsade området till en odlad åker som sluttade svagt ned mot NV. I Ö gränsade området till en väg. Platsen var belägen omkring 70 m över havet.

Undersökningen

5 st schakt grävdes på undersökningsområdet (se karta). Schakten har nr 127-131. Schakt 127 var omkring 10 m långt, de övriga 3-4 m. Marken bestod överst av matjord, som var upp till en halv meter tjock i områdets Ö del. I de flesta schakten var matjorden dock endast 15-25 cm tjock. Under matjorden följde mjäla i samtliga schakt. I schakt 129 fanns berget under mjälan.

Fynd och datering

Fynd påträffades endast i schakt 127. De låg i matjorden och utgjordes av ett par slaggbitar, skärvor av rödgods-keramik samt en järnspik (se fyndtabell). I undre delen av matjorden fanns en oregelbunden stenpackning, som störst ca 1 m. Den bestod av ett tiotal stenar 15-30 cm stora i ett lager. Stenpackningens funktion gick inte att bestämma trots att den genomgrävdes. Det fanns inget kol bland stenarna och inte några andra fynd. Stenarna låg i lös jord. Fynden i schaktet går endast allmänt att datera till nyare historisk tid. (1600-1900)

Slutundersökning

Någon slutundersökning krävs inte på GAM VI.

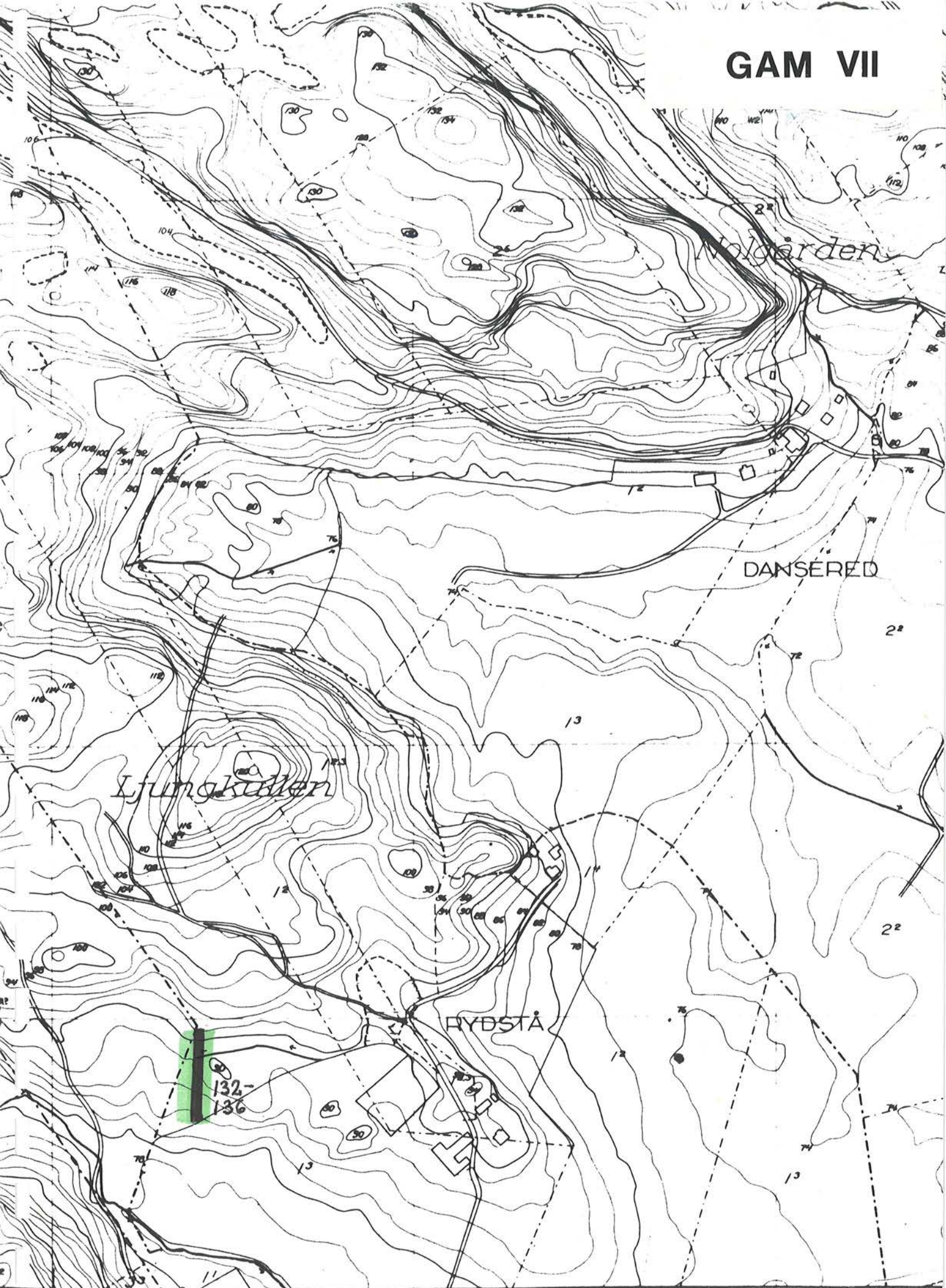
Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 3g Bergum. Karta för Göteborgs kommun nr 5180.

Socken: Bergum

Ägobeteckning: Gullered 1:1.

GAM VII

FÖRUNDERÖKNINGSOMRÅDE GAM VII

Beskrivning

Undersökningsområdet utgjordes av ett impediment mellan odlade åkrar. Marken har inte varit odlad. Flera större stenar syntes i vegetationsytan. Området var bevuxet med gles skog, huvudsakligen tall och björk. När området ytbesiktades framstod det som en möjlighet att de synliga stenarna ingick i konstruktioner. Området var beläget omkring 80 m över havet.

Undersökning

På området grävdes 5 provschakt (nr 132-136. Se karta.) Samtliga var 3-6 m långa och ca 1,5 m breda, djupet varierade. Precis som i övriga schakt grävde maskinen tunna skikt, djupare och djupare ned.

Fynd och datering

Inga fynd eller konstruktioner påträffades i schakten. Under humusskiktet fanns endast steril mo.

Slutundersökning

Någon slutundersökning erfordras inte på GAM VII.

Administrativa uppgifter

Kartblad: Ek karta 7B 3g Bergum. Karta för Göteborgs kommun nr 5181.

Socken: Bergum

Ägobeteckning: Rydstå 1:8

FYNDTABELL

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun, 1989.

[illegible]

F Y N D T A B E L L

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun. 1989.

Undersöknings- område	Fynduppgift	Flintavslag		Övr. flinta		Redskap och kärnor av flinta		St	gr	Övrigt material	st	gr
		St	gr	St	gr	av flinta						
GAM III schakt 32 ytfynd schakt 34 schakt 29 schakt 30 " " " " schakt 31 schakt 32 " " schakt 33		1	4		2		183	1	7	stycke m tillhuggn keramik keramik tegel rödgods, glaserat rödgods järn rödgods rödgods	1 5 1 1 1 1 4 3	13 12,5 2 7 11 3 19 7,5 7
GAM IV schakt 42 schakt 44 schakt 38 schakt 39 schakt 41 schakt 42 schakt 43 " " " "								1 2	2 101	rödgods rödgods rödgods rödgods järn, spik glas rödgods	1 2 1 3 1 2 1	8 3,5 12 34 10 15 2

F Y N D T A B E L L

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun. 1989.

Undersöknings- område	Fynduppgift	Flintavslag		Övr. flinta		Redskap och kärnor av flinta		Övrigt material		st	gr
		St	gr	St	gr	St	gr	St	gr		
GAM IV schakt 44								järn		1	1
"								rödgoods		2	3
"								fajans		3	4
schakt 47								fajans		1	1
"								tegel		2	9
schakt 48								vitgoods		1	7
"								tegel		4	17
schakt 50								fajans		1	0,5
"								tegel		2	11
GAM 5 ytfynd				2	487						
GAM 5 schakt 52		1	1								
GAM 6 schakt 60		1	12					kritpipa, skaftdel		1	3
" 66											
GAM 7 A schakt 71		1	1,7					järn, spik		1	3
" 74								järn		2	12
" 75											
" 76		2	2								

F Y N D T A B E L L

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun. 1989.

Undersöknings- område	Fynduppgift	Flintavslag		Övr. flinta		Redskap och kärnor av flinta		St	gr	Övrigt material	st	gr
		St	gr	St	gr	av flinta						
GAM 7 A schakt 99										brända ben	1	1,5
" "										fajans	1	2
" 100										brända ben	3	1
GAM 7 B schakt 89										keramik	3	7
" "										brända ben	1	1
" "										lerklining	1	6
" 92										brända ben	3	0,5
" "										keramik	5	19
GAM 7 C provgrup 32										keramik	3	1
" 34										keramik	1	1
GAM 8 schakt 102										järn	2	45
" 103										järn	3	30
" 104										porslin	1	14
Kappered ytfynd		2	12	5	59					järn	11	222
" "										sandsten, gjutform	1	92
" "										glas	>10	142
" "										fajans	2	7
" "										glaserat rödgods	13	61

F Y N D T A B E L L

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun. 1989.

Undersöknings- område	Fynduppgift	Flintavslag		Övr. flinta		Redskap och kärnor av flinta		Övrigt material		st	gr
		St	gr	St	gr	St	gr				
Kappered ytfynd 50 m SO om gas- ledningssträck- ningen, N om ladugården		1	8	3	29			avslagsskrapa		1	6,5
Kappered schakt 82		1	8					rödgoods glas		13	23
" 77								rödgoods (en bit delvis glaserad)		2	2
" 78								järn		3	26
" "								kvarts		3	19
" 79										1	1,5
" "											
Kappered dumphög till schakt 82								glas		3	10
" "								järn		1	14
" "								obrända ben		1	11
" "								rödgoods, glas handtagsfrgm.		4	63,5
schakt 83								järn		4	44
" "								glas		1	2
" "								tegel		4	21
" 84								rödgoods		5	11,5

F Y N D T A B E L L

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun. 1989.

Undersöknings- område	Fynduppgift	Flintavslag		Övr. flinta		Redskap och kärnor av flinta		Övrigt material		st		gr	
		St	gr	St	gr	St	gr						
Kappered schakt 85								järn		2		11	
" "								bränd lera/tegel		7		34	
" "								rödgods		1		1	
" 86								rödgods (en bit glaserad)		2		15,5	
" "								slagg		1		2,5	
Kappered ytplockning								porslin		1		2	
"								rödgods		ca 30		160	
Kappered yt- fynd 50 m SÖ								fajans		1		2	
om sträckning-								porslin		1		3	
en N om ladu- gården								glaserat rödgods		1		3	
"								sandsten, bryne		1		62,5	
"								tegel		3		3	
"								slagg (järn, glas)		2		8	
"								kritpipa, skaftdel		1		3	
GAM 9													
Ytfynd 100 m													
N.		5	13,5	5	45								

F Y N D T A B E L L

Förundersökning för naturgasledning i Angered och Bergum socknar, Göteborgs kommun. 1989 - 1990

Undersöknings- område	Fynduppgift	Flintavslag		Övr. flinta		Redskap och kärnor av flinta		Övrigt material		st	gr
		St	gr	St	gr	St	gr				
GAM 9 ytfynd "		2	2	4 1	62 29						
Ytfynd mellan schakt 114 och 115		1	6	x) 1	19			x) eldskadat			
Schakt 114		x) 1	6					x) eldskadat			
Schakt 115								övrigt redskap		1	14
"								rödgoods med glasyr		1	2
Schakt 124								järn		5	65
"								kritpipa, (el av skaft)		1	2
"								tegel		1	1,5
"								bränd skiffer		1	40
"								bränd lera		1	2
"								fajans		1	2
Schakt 126 (dumphögen)		1	8								
GAM VI Schakt 127								rödgoods		6	2
"								järnspik		1	8
"								slagg		2	72

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Arkeologiska undersökningar i Göteborgs
kommun - rapport

Författare:	Ulf Ragnesten Johan Wigforss
Redaktion:	Ulf Ragnesten Inger Redebratt Johan Wigforss
Foto:	Ulf Ragnesten
Framkallning och kopiering:	Lars Noord
Utskrift och montering:	Inger Redebratt

Göteborg i januari 1991